

Силабус
навчальної дисципліни
Цивільне та сімейне право (ч.2)
2025-2026 навчальний рік

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Рівень вищої освіти перший (бакалавр)

Викладач (і)	Дудорова Катерина Борисівна
Посилання на сайт	http://bdpu.org/faculties/gef/structure-gef/kaf-pravo/composition-kaf-pravo/dudorova/
Контактний тел.	+38066-966-29-25
Е-mail викладача:	k.b.dudorova@gmail.com
Графік консультацій	Консультації проводяться з використанням дистанційних технологій, а також у режимі on-line за потреби з студентами

Обсяг курсу на поточний навчальний рік:

Кількість кредитів/ годин	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	звітність
7/ 210	36	30	144	Залік, екзамен

Семестр: осінній, весняний

Мова навчання: українська

Ключові слова: аліменти, боржник, договір, застава, зобов'язання, збитки, кредитор, майно, неустойка, опіка, піклування, патронат, подружжя, порука, прийомна сім'я, усиновлення, цивільна відповідальність, шкода, шлюб.

Мета та предмет курсу: Метою є підготовка бакалаврів зі спеціальності «Право» для роботи у практичній сфері. Викладання дисципліни передбачає, що здобувач повинен отримати та засвоїти загально визнані в юридичній доктрині і практиці цивілістичні постулати, вміння самостійно аналізувати їх законодавче оформлення, оволодіти навичками практичного застосування цивільно-правових засобів. Предметом курсу є система норм права, що регулюють особисті майнові та немайнові відносини, які виникають із шлюбу, спорідненості, усиновлення, опіки та піклування, а також інші сімейні відносини між фізичними особами.

Компетентності та програмні результати навчання:

№	Програмні компетентності	Компетентності	Результати навчання
1	Загальні	ЗК2.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3.Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел. ПРН5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю. ПРН6. Оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему.

			<p>ПРН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.</p> <p>ПРН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.</p> <p>ПРН15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.</p>
2	Фахові	<p>СК7.Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей, як: цивільне і цивільне процесуальне право.</p> <p>СК8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини .</p> <p>СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.</p>	<p>ПРН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.</p> <p>ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основних правових явищ і процесів.</p> <p>ПРН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.</p> <p>ПРН 21. Готувати проекти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.</p> <p>ПРН 22. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.</p>

Зміст курсу:

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Загальні положення про зобов'язання. Забезпечення виконання зобов'язання.

Поняття та види зобов'язань. Суб'єкти та об'єкти зобов'язань. Підстави виникнення зобов'язання. Принципи виконання зобов'язань. Поняття та способи забезпечення виконання зобов'язань. Неустойка, застава, порука, гарантія, завдаток.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. Припинення зобов'язання. Правові наслідки порушення зобов'язання.

Підстави припинення зобов'язань. Виконання як основний спосіб припинення. Зарахування, новація, прощення боргу. Порушення зобов'язання: поняття та види. Відповідальність за порушення зобов'язань. Відшкодування збитків та сплата неустойки.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. Загальні положення про договір.

Поняття та значення договору. Свобода договору. Види договорів. Укладення договору. Зміна та розірвання договору. Тлумачення договору.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у власність.

Договір купівлі-продажу. Договір дарування. Договір міни. Договір поставки. Контрактація сільськогосподарської продукції. Рента та довічне утримання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 5. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з передачею майна у користування.

Договір найму (оренди). Договір прокату. Договір лізингу. Договір позички. Оренда житла. Права та обов'язки сторін.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 6. Зобов'язання, що виникають у зв'язку з виконанням робіт.

Договір підряду: поняття та види. Побутовий підряд. Будівельний підряд. Проектні та пошукові роботи. Права та обов'язки сторін. Відповідальність за невиконання робіт.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 7. Зобов'язання, що пов'язані з наданням послуг.

Поняття договору про надання послуг. Види послуг. Договір перевезення. Договір зберігання. Договір доручення. Комісія та агентування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 8. Зобов'язання, що пов'язані з наданням фінансових послуг.

договір позики. Кредитний договір. Банківський вклад. Банківський рахунок. Факторинг. Розрахункові відносини.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 9. Зобов'язання щодо розпорядження правами інтелектуальної власності.

Договори у сфері інтелектуальної власності. Ліцензійний договір. Договір про передачу майнових прав. Франчайзинг (комерційна концесія). Використання об'єктів інтелектуальної власності. Захист прав інтелектуальної власності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 10. Зобов'язання, що виникають із спільної діяльності.

Поняття спільної діяльності. Договір про спільну діяльність. Просте товариство. Управління спільною діяльністю. Розподіл прибутків і збитків. Припинення спільної діяльності.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 11. Окремі види недоговірних зобов'язань.

Поняття недоговірних зобов'язань. Публічна обіцянка винагороди. Ведення чужих справ без доручення. Рятування майна. Інші підстави виникнення зобов'язання.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 12. Відшкодування шкоди.

Поняття недоговірних зобов'язань. Види шкоди. Загальні умови відповідальності. Відшкодування моральної шкоди. Особливості відповідальності за шкоду, завдану джерелом підвищеної небезпеки. Відповідальність за шкоду, завдану неповнолітніми.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 13. зобов'язання із набуття, збереження майна без достатньої правової підстави.

Поняття безпідставного збагачення. Умови виникнення зобов'язання. Повернення безпідставно набутого майна. Особливості відшкодування. Винятки із загальних правил.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 14. Загальні положення сімейного права.

Поняття, предмет і метод сімейного права. Принцип сімейного права. Сімейні правовідносини. Джерела сімейного права. Захист сімейних прав.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 15. Шлюб.

Поняття шлюбу. Умови та порядок укладання шлюбу. Перешкоди до укладання шлюбу. Недійсність шлюбу. Припинення шлюбу. Розірвання шлюбу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 16. Правовідносини подружжя.

Особисті немайнові права та обов'язки подружжя. Майнові правовідносини подружжя. Правовий режим майна подружжя. Шлюбний договір. Поділ майна подружжя. Взаємне утримання подружжя.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 17. Правовідносини батьків і дітей, інших членів сім'ї та родичів.

Походження дитини. Особисті права та обов'язки батьків і дітей. Аліментні зобов'язання. Права та обов'язки інших членів сім'ї. захист прав дитини. Позбавлення батьківського піклування.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 18. Влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування.

Поняття форм влаштування дітей. Усиновлення. Опіка та піклування. Прийомна сім'я. дитячий будинок сімейного типу. Державний захист дітей.

Методи навчання: *Лекція* - це метод, за допомогою якого викладач у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою. При проведенні лекції викладач використовує бесіду, розповідь, пояснення.

Бесіда передбачає використання попереднього досвіду студентів з певної галузі знань і на основі цього приведення їх за допомогою діалогу до усвідомлення нових явищ, понять або відтворення вже наявних.

Розповідь – це метод навчання, який передбачає оповідну, описову форму розкриття навчального матеріалу з метою спонукання студентів до створення в уяві певного образу.

Пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого викладач розкриває сутність певного явища, закону, процесу. Він ґрунтується не стільки на уяві, скільки на логічному мисленні з використанням попереднього досвіду студентів.

Практична робота – метод навчання, який спрямований на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань.

Політика курсу (особливості проведення навчальних занять):

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Своєчасне виконання практичних завдань та самостійної роботи є обов'язковим. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Відпрацювання тем курсу, що були пропущені або не підготовлені, відбувається на консультаціях згідно графіку.

Політика щодо академічної доброчесності. Дотримання норм академічної доброчесності є загальною вимогою для студентів БДПУ згідно з Положенням про академічну доброчесність у БДПУ. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними

дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При повторних порушеннях, беручи до уваги моральний аспект проблеми, до студента можуть бути застосовані дисциплінарні заходи. При виконанні письмових робіт не допустимим є порушення академічної доброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в роботах є підставою для їх незарахування викладачем. Списування під час підсумкового контролю знань заборонені. Здобувачі освіти, які отримали незадовільну підсумкову оцінку мають право на перескладання у встановлені терміни.

Політика щодо використання штучного інтелекту. У рамках курсу "Освітнє законодавство у діяльності педагога", ви можете відповідально використовувати інструменти штучного інтелекту (ШІ) для підвищення ефективності навчання, наприклад, для попереднього структурування навчальних матеріалів, підтримки мовних компетентностей або пошуку та узагальнення великих обсягів інформації з нормативно-правових актів. З огляду на специфіку освітнього законодавства, ви зобов'язані здійснювати критичну верифікацію всіх згенерованих ШІ виходів, особливо щодо цитувань та правових положень, оскільки системи ГШІ можуть генерувати недостовірні факти або вигадані посилання ("галюцинації"), що є неприпустимим у сфері професійної юридичної відповідальності. Наголошую, що основним принципом є повна прозорість: у всіх позааудиторних письмових роботах необхідно обов'язково розкривати внесок ШІ, використовуючи стандарт GAIDeT, зазначаючи інструмент та делеговані завдання; при цьому відповідальність за зміст та академічну доброчесність роботи завжди несе лише здобувач. Ми заохочуємо вас інтегрувати ці технології для формування ШІ-грамотності, але кінцеве оцінювання завжди базуватиметься на демонстрації вашої індивідуальної здатності до аналізу та застосування освітнього законодавства.

Політика щодо відвідування. Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають лекційні та практичні заняття курсу. За об'єктивних причин (хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із викладачем. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Технічне й програмне забезпечення/обладнання, наочність: Вивчення курсу передбачає використання ТЗН (мультимедійний проектор, екран, ноутбук тощо), офіційних каналів зв'язку (Viber, Google, Zoom електронна пошта тощо) та освітніх платформ (MOODLE та ін.).

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів вищої освіти здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю. Підсумкова оцінка є сумою балів, набраних під час поточного та підсумкового контролю і максимально складає 100 балів.

Поточний контроль здійснюється під час практичних занять. При оцінюванні на практичних заняттях враховується активність студентів, відповіді на питання, обговорення дискусійних та додаткових питань, виконання практичних завдань та самостійної роботи.

Підсумковий контроль відбувається у формі заліку.

Максимальна оцінка навчальних досягнень здобувача

1. Максимальна сума балів поточного контролю (практичні та самостійні роботи) – 50 балів.
2. Максимальна сума балів підсумкового контролю (екзамен) – 50 балів.
3. Максимальна сума балів за навчальну дисципліну (підсумкове оцінювання) – 100 балів (за університетською шкалою та шкалою ЄКТС).

Для оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти застосовується внутрішня університетська шкала. Мінімальний пороговий рівень оцінки з освітньої компоненти є єдиним в Університеті, не залежить від форм і методів оцінювання, складає 50 балів.

Оцінка за університетською шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
90-100	A
78-89	B
65-77	C
58-64	D
50-57	E
35-49	FX (з можливістю повторного складання)
1-34	F (з обов'язковим повторним вивченням ОК)

Список рекомендованих джерел (наскрізна нумерація)

Базова:

1. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. 6-те вид., перероб. і допов./ за заг. ред. О. В. Дзери (кер. авт. кол.), Н. С. Кузнецової, В. В. Луця. Київ: Юрінком Інтер, 2019. Т. I. 752 с.
2. Науково-практичний коментар до Цивільного кодексу України / За заг. ред. Є.О.Харитонова, Н.Ю.Голубевої. К.: Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність». 2008. 740 с.
- 3.Ромовська З.В. Сімейний кодекс України: Науково - практичний коментар. К.: Правова єдність. 2009. 432 с.
- 4.Ромовська З.В. Українське сімейне право: підручник. К.: Правова єдність. 2009. 500 с.
- 5.Сімейний кодекс України: Закон України від 10 січня 2002 року № 2947-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main>.
- 6.Сімейне право України: підручник / С.Б. Булеца, В.В. Заборівський, В.Г. Фазикош. За ред. С.Б. Булеци. К.: Знання. 2015. 375 с.
7. Цивільний кодекс України: Закон України від 16. 01. 2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/435-15>.
8. Цивільне право України: Підручник. Частина особлива /За ред. І.В.Спасибо-Фатєєвої. Харків: ЕКУС. 2025. 592 с.

9. Цивільне право : підручник: у 2 т. / В. І. Борисова (кер. авт. кол.), Л. М. Баранова, Т. І. Бегова та ін.; за ред. В. І. Борисової, І. В. Спасибо-Фатєєвої, В. Л. Яроцького – Х. : Право. – 2011. – Т. 2. – 816 с.

10. Цивільне право України: Підручник. Особлива частина / За ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнєцової, Р.А. Майданика К.: Юрінком Інтер. 2017. 736 с.

Додаткова:

11. Борисова В. Проблемні питання форм сімейного влаштування дитини, що залишилася без батьківського піклування, за законодавством України. *Право України*. 2019. №2. С.133–147

12. Васильєва В. Проблеми регулювання цивільно-правового договору: теоретичні та практичні аспекти. *Право України*. 2019. №2. С.14–24.

13. Договірне право України. Загальна частина [Текст] : навч. посіб./ Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер. 2008. 896 с.

14. Договірне право України. Особлива частина : навч. посіб./ Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.: за ред. О.В. Дзери. К.: Юрінком Інтер. 2009. 1200 с.

15. Достдар Р.М. Сутність шлюбу та види шлюбних відносин за законодавством України. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 5. С.149 – 151. URL: http://lsej.org.ua/5_2022/33.pdf

16. Дудорова К. Проблеми відшкодування моральної шкоди, завданої фізичній особі внаслідок порушення цивільно-правового договору. // *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*. Суми, 2015. № 2 (70). С.210–219.

17. Дудорова К. Кондикційне зобов'язання: до питання про вдосконалення цивільного законодавства України // *Право і держава: проблеми розвитку та взаємодії у XXI ст.: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя, 27-28 січня 2017 р. / За заг. ред. Т.О. Коломоєць. – Запоріжжя: ЗНУ. 2017. С.47 – 50.*

18. Дудорова К.Б. Укладення та виконання договору найму(оренди) приватного житла в умовах воєнного стану. Теорія та практика правозастосування в сучасних умовах державотворення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (м Івано-Франківськ, 05 травня 2023 р.). Івано-Франківськ. Редакційно-видавничий відділ ЗВО «Університет Короля Данила». 2023. С.76 – 80.

19. Дудорова К.Б. Укладення шлюбу: проблеми правового регулювання в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 1. С. 129–133.

20. Калаур І., Стахира Г. Відповідальність сторін за порушення договірних зобов'язань із постачання цифрового контенту. *Право України*. 2019. №2. С.77–90.

21. Карнаух Б.П. Причинний зв'язок у деліктному праві: Монографія. Харків: ЕКУС. 2025. 464 с.

22. Красицька Л. Сімейні особисті немайнові права в національній доктрині приватного права. *Право України*. 2019. №1. –С.120–135.

- 23.Крупчан О., Гриняк А., Пленюк М. Договірне регулювання приватноправових відносин в умовах євроінтеграційних процесів в Україні. *Право України*. 2019. №2. С.25–43.
24. Кузнєцова Н. Інститут цивільно-правової відповідальності у вітчизняній та зарубіжній цивілістичній доктрині. *Право України*. 2019. №1. С.186–203.
- 25.Кучеренко О. Особливості визначення місця проживання дитини в разі розірвання шлюбу. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 4. С.43–46. URL:<http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/4/8.pdf>
- 26.Примак В. Відшкодування шкоди , завданої у зв'язку з вакцинацією від COVID-19. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 6. С.65–72. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/6/10.pdf>
- 27.Соболев О. Право на батьківство та материнство: виклики часу *Підприємництво, господарство і право*. 2021. № 3. С.65–69. URL:<http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/3/12.pdf>
28. Федорченко Н. Договірні зобов'язання з надання послуг у вітчизняному праві: розвиток та перспективи. *Право України*. 2019. №2. С.44–59

Інтернет-ресурси:

- 29.<http://zakon.rada.gov.ua> – Законодавство України
- 30.<http://www.president.gov.ua> – офіційне інтернет-представництво Президента України
- 31.<http://www.kmu.gov.ua> – Урядовий портал (Кабінет Міністрів України)
- 32.<http://www.minjust.gov.ua> – Міністерство юстиції України
- 33.<http://www.uamedia.visti.net/golos> – Газета «Голос України»
- 34.:<https://lpd.court.gov.ua/login>) – База правових позицій Верховного Суду.
35. : <http://reyestr.court.gov.ua> –Єдиний реєстр судових рішень
- 36.<https://court.gov.ua> –Офіційний ресурс «Судова влада України.
- 37.<http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського
- 38.<http://www.rada.kiev.ua> – Бібліотека Верховної Ради України
- 39.<http://www.scilib.univ.kiev.ua> – бібліотека Київського національного університету ім. Тараса Шевченка
- 40.<http://www.ukma.kiev.ua> – наукова бібліотека Національного університету Києво-Могилянська академія
- 41.<http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/index.htm> – Форум права (електронне наукове фахове видання).
- 42.<http://www.pravo.biz.ua> - Електронна бібліотека з правознавства
- 43.<http://www.chitalka.info> - Електронні підручники он-лайн/ Право
- 44.<http://www.yurpractika.com> - Газета «Юридическая практика»
- 45.http://www.yurincom.com/ua/legal_bulletin_of_Ukraine - Газета «Юридичний Вісник України»
- 46.http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pgip/index.html - Науковий фаховий журнал «Підприємництво, господарство і право»

47. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Advokat/index.html - Науковий журнал «Адвокат»
48. <http://www.eurocourt.pravoua.com.ua> - Електронний журнал «Європейський суд з прав людини: судова практика»
49. <http://www.pravoua.com.ua> - Юридичний журнал «Право України».